ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN—POLONIA
VOL. XXXIX, 1 SECTIO D 1984

Zakład Farmacji Stosowanej, Instytut Analizy i Technologii Farmaceutycznej.
Akademia Medyczna w Lublinie
Kierownik: prof. dr farm. Henryk Nerlo

Zofia WIELUŃSKA

Gałki dopochwowe ze specyfikami, wykonywane w aptekach miasta Lublina

Вагинальные суппозитория с медикаментами изготовляемые в аптеках города Люблина

The Vaginal Suppositories with the Manufacture Drugs Made in the Pharmacies of Lublin Town

W ciągu ostatnich lat — mimo wprowadzenia wielu nowych specyfików — liczba leków recepturowych utrzymuje się na stałym poziomie 11—14% w aptekach otwartych (3, 5) i ok. 30% w aptekach szpitalnych (8). Obserwuje się też coraz częściej występowanie specyfików w składzie recept złożonych. Do proszków dzielonych najczęściej zapisywane są Allergan S, Encorton, Dexamethason, Asprocol, Calcipiryna, Butapirazol (6), do kropli ocznych — iniekcje witamin C, B_2, PP (1, 2, 4). W receptach na gałki dopochwowe występuje często równocześnie kilka specyfików (7).

Przegląd recept złożonych, przeprowadzony w 8 dowolnie wybranych aptekach Lublina, wykazał, że na ogólną liczbę 8000 takich recept 707 zawierało specyfik jeden lub więcej. Liczba recept ze specyfikami kształtowała się różnie w zależności od formy leku recepturowego (tab. 1). Jeżeli chodzi o gałki dopochwowe, to było 48,3% recept ze specyfikami, czopki doodbytnicze — 33,6%, a zawiesiny — 16,7%. Recepty na pozostałe formy leków rzadziej zawierały specyfiki, a na proszki nie dzielone nie znaleziono ani jednej recepty ze specyfikami.

W związku z tym, że specyfiki najczęściej są zapisywane do gałek dopochwowych, przeprowadzono dokładną analizę tych recept. W tab. 2 podano liczbę recept ze specyfikami na gałki dopochwowe oraz wymieniono najczęściej stosowane specyfiki. Wiele recept zawierało 2 lub 3 specyfiki. Przykład stanowią recepty nr 1 i nr 2.

Tab. 1. Liczba recept ze specyfikami na 1000 recept złożonych
The number of prescriptions with the manufacture drugs among 1000 of recipes composite

Forma recepturowa	Apteka 1		Apteka 2		Apteka 3		Apteka 4		Apteka 5		Apteka 6		Apteka 7		Apteka 8		Ogółem recept	Liczba recept ze specyfikami	Procent recept ze specyfikami
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2			
Mikstury	365	4	396	-	470	3	517	12	355	2	431	3	325	7	547	2	3406	33	0,9
Zawiesiny	46	8	56	2	28	3	44	7	31	9	79	18	24	6	63	9	371	62	16,7
Krople oczne	240	24	115	-	157	8	145	5	318	41	127	3	420	15	145	19	1667	115	6,8
Inne krople	30	-	19	-	30	2	30	2	34	-	33	-	36	3	23	-	235	7	2,9
Proszki dzielone	76	2	55	2	85	5	38	3	47	-	116	3	44	4	38	-	499	19	3,8
Proszki nie dzielone	11	-	9	-	3	-	30	-	6	-	13	-	3	-	9	-	84	-	-
Pudry płynne	9	-	4	-	18	-	16	2	13	-	7	-	-	-	6	-	73	2	2,7
Maści	134	9	97	4	105	8	101	9	107	17	94	7	84	20	102	6	824	80	9,7
Czopki doodbytnicze	19	4	6	-	18	2	5	2	20	11	18	3	19	12	14	6	119	40	33,6
Gałki dopochwowe	70	40	243	94	86	34	74	37	69	34	82	52	45	24	53	34	722	349	48,3

Objaśnienia: 1 — ogólna liczba recept, 2 — liczba recept ze specyfikami.

Explanation: 1 — the general number of prescriptions, 2 — the number of prescriptions with manufacture drugs.

Tab. 2. Specyfiki w receptach złożonych na gałki dopochwowe
The manufacture drugs in the composite prescriptions for vaginal suppositories

Apteka	Ogólna liczba recept	Liczba recept ze specyfikami	Nazwa specyfiku					
			Nitrofurantoina	Nystatyna	Stilbestrol	Lakcid	Encorton	Inne
1	70	40	21	15	9	3	2	-
2	243	94	28	26	26	11	9	5
3	86	34	14	8	9	2	5	5
4	74	37	14	9	14	3	-	-
5	69	34	11	17	9	3	-	2
6	82	52	18	9	15	9	15	3
7	45	24	8	8	9	3	1	1
8	53	34	7	9	7	3	2	13

Recepta nr 1:
Rp.
Sulfathiazoli 0,1
Sulfaguanidini 0,5
Natrii biborici 0,15
Nitrofurantoini 0,05
Nystatyni 1 000 000 j
Olei Cacao q.s.
ut f. glob. vag. Dtd Nr XII

Recepta nr 2:
Rp.
Nystatyni 500 000 j
Lactosi 0,4
Laccid 1 amp.
Nitrofurantoini 0,2
Olei Cacao q.s.
ut f. glob. vag. Dtd Nr XII

Zapisywanie preparatów specyfikowych do leków recepturowych stwarza nowe problemy, które nie występują przy sporządzaniu recept z substancjami leczniczymi *pro receptura*. W preparatach specyfikowych obok związku działającego znajdują się substancje pomocnicze jako wypełniacze, środki konserwujące, stabilizatory, solubilizatory i inne, nie wymieniane w składzie leku przez producenta. Ani lekarz zapisujący receptę, ani farmaceuta wykonujący lek w aptece, nie znając pełnego składu specyfiku, nie są w stanie przewidzieć ich wpływu na inne środki lecznicze wchodzące w skład recepty. Mogą one wywierać niekorzystny wpływ na trwałość, działanie lecznicze i dostępność biologiczną leku recepturowego.

Wykonanie leku zawierającego preparat specyfikowy połączone jest z dodatkowymi trudnościami technicznymi, zwłaszcza jeżeli liczba tabletek, drażetek lub iniekcji jest duża, np. w recepcie nr 1 należy usunąć otoczkę, a następnie sproszkować 24 tabletki powlekane Nystatyny, a w recepcie nr 2 otworzyć i rozpuścić Laccid z 12 ampułek.

Nie mniej ważna jest sprawa kosztów leków ze specyfikami. Na cenę specyfiku składają się: koszt substancji leczniczej i użytych substancji pomocniczych, koszt produkcji oraz opakowań. Niszczenie gotowej formy leku w celu użycia go do receptury pociąga za sobą znaczne straty finansowe. Zachodzi więc potrzeba wnikliwej i ciągłej analizy, jakie substancje lecznicze powinny znajdować się w aptece tylko w formie leków gotowych, a które także w postaci substancji *pro receptura*.

Wnioski

1. W związku z szerokim stosowaniem w recepturze magistralnej Nystatyny, Nitrofurantoiny, Allerganu S i Encortonu należy wprowadzić je w postaci substancji *pro receptura*.

2. Laccid przeznaczony do użytku recepturowego powinien być produkowany w większych opakowaniach, najlepiej w fiolkach zawierających dwunastokrotną ilość jednej ampułki — przeważnie lekarz zapisuje 12 gałek.

3. Jeżeli związek leczniczy znajduje się w postaci substancji i specyfiku, lekarz do leków złożonych powinien zapisywać zawsze substancję, a farmaceuta posiadać uprawnienia do zamiany specyfiku na substancję.

PIŚMIENNICTWO

1. Adamski R., Socha A.: Trwałość witaminy C i witaminy PP w kroplach do oczu. Farm. Pol. **28**, 409, 1972.
2. Dynakowski R., Figurski R.: O właściwe przygotowanie kropli ocznych z witaminami. Farm. Pol. **28**, 313, 1972.
3. Krówczyński L., Sabiniarz G.: Analiza czynności recepturowych w aptece. Farm. Pol. **23**, 303, 1967.
4. Krówczyński L., Knapczyk J.: Trwałość kropli ocznych z witaminami. Farm. Pol. **27**, 1, 1971.
5. Sawicki B., Łabuś A.: Analiza niektórych zagadnień związanych z wydawaniem leków na recepty w aptekach otwartych m. Krakowa. Farm. Pol. **34**, 593, 1978.
6. Sawicki B., Oleksy R.: Asortyment i częstotliwość przepisywania składników recept na mieszanki i proszki. Farm. Pol. **35**, 157, 1979.
7. Szretter D.: Z oddziału warszawskiego P. T. Farm. Farm. Pol. **26**, 349, 1970.
8. Zakrzewski Z.: Postacie leków recepturowych na podstawie danych z niektórych aptek. Farm. Pol. **34**, 45, 1978.

Otrzymano 12 III 1983.

РЕЗЮМЕ

Проведено осмотр сложных рецептов изготовленных в аптеках г. Люблина. Самое большое количество медикаментов изготовляемых фармацевтической промышленностью входило в состав вагинальных суппозиторий. На 722 рецепта на вагинальные суппозитория — 349 содержало эти медикаменты, что составляет 48,3%. Для вагинальных суппозиторий чаще всего прописывано: Нитрофурантоин, Ныстатин, Стильбестроль, Ляицид и Энкортон.

SUMMARY

The review of the prescriptions made in the pharmacies in Lublin was performed. Most of the manufacture drugs were in the vaginal suppositories. Among 722 prescriptions for the vaginal suppositories 349 contained the manufacture drugs which makes 48.3%. To the vaginal suppositories Nitrofurantoin, Nystatin, Stilboestrol, Lakcid and Encorton were usually prescribed.